

Da Yaouankizou Breiz

Ar Bazataerez breizek
displeget e pemp kentel

hag

eun daolenn-arvest

NOTENNOU DIWAR-BENN :
AR C'HANENNATAEREZ
C'HOARI PILOUED

Gant eur Bazataer Koz

Priz : 50 lur

LES PRESSES BRETONNES - SAINT-BRIEUC

GANT AN HEVELEP SKRIVAGNER :

AR GWAREGATA

(C'hoari ar Saez)

Da Yaouankizou Breiz

**Ar Bazataerez breizek
displeget e pemp kentel**

hag

eun daolenn-arvest

NOTENNOU DIWAR-BENN :
**AR C'HANENNATAEREZ
C'HOARI PILOUED**

Gant eur Bazataer Koz

LES PRESSES BRETONNES — SAINT-BRIEUC

Pep gwir miret striz

Ar « Bazataer koz » skeudennet
gant Antimeur.

KENT-SKRID

Tra Vreiz eo ar Bazataerez. Brudet-meurbet ez oa hor bazataerien er Grenn-amzer hag e veze klask warno e Bro-C'hall evit dont da vistri-gelennerien d'andud ret d'ezo en em ganna gant bizier en emgannou-a-zaou diwar varnedigez.

Er c'hantved diweza e pleustred c'hoaz war ar bazataerez, dreist-holl e sell d'ober taolennou arvestus er fiñvadegou. Bremañ e tilezer ar bazataerez evit ar c'hlezeiataerēz n'eo na ken arvestus na ken yec'hedus pa ne c'hourdon nemet an tu dehou eus ar c'horf. Ar bazataerez, heñ, a ro bec'h ha mesk war an tu kleiz kenkoulz ha war an tu dehou.

Eur vad e vefe d'ar Vro ma karfe hor yaouankiziu adstaga da bleustri war ar bazataerez. Bez' e c'hallfe hor c'helc'hiou keltiek degemer taolennadou bazataerez, arvestus kenañ, e-touez gourenou, dansou ha c'hoariou all hor Breiz karet.

KENTEL GENTA

Derc'hel ar vaz — An Emwardou

(*Sellet ouz ar skeudennou e dibenn al levr*)

Penaos derc'hel ar vaz ? Gant an daouarn, an dourn kleiz tost da droad ar vaz, a-us d'ezañ an dourn dehou. Hemañ a hell beza pe a balvdourn, an ivinou tro war-grec'h, pe a gildourn, an ivinou tro war-draoñ. Evit berraat e livirimp alies *a-balv*, *a-gil* e-lec'h a-balvdourn, a-gildourn.

Daou rummad emwardou a zo : an *emwardou dehou*, troad dehou en a-raok, baz dalc'het a-balvdourn ; an *emwardou kleiz*, troad kleiz en a-raok, baz dalc'het a-gildourn. An treid, en emwardou, a hell beza pe *skarret*, pe *a-stok*, ar c'horf en e sav-sounn.

An emward dehou, treid skarret, eo an emward boutin ; diwarnañ eo reizet ar c'henteliou da heul, nemet e kavor skoueriou eus an emwardou kleiz en daolenn-arvest e dibenn al levr.

EIL KENTEL

Dizarbenn an taoliou — Disteurel eun taol

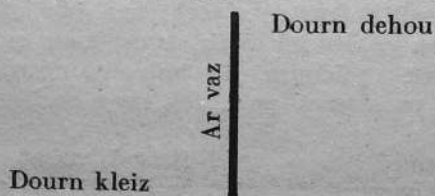
Dizarbennet e vez an taoliou dre astenn war o hent ar vaz dalc'het en he daou benn. Setu amañ eun daolenn o tiskouez an doareou ma talc'her ar vaz.

Da evesaat. En eur astenn e vaz e tle ar bazataer teurel pouez e gorf en araok.

Derc'hel ar vaz evit dizarbenn

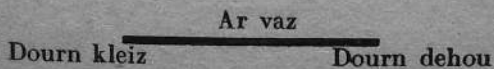
A

Eun taol ouz an tu-kof :

B

Eun taol ouz ar penn-badez :

— 9 —

K

Eun taol ouz an tu-kein :
Dourn kleiz

Ar vaz

Dourn dehou

Da evesaat : Evit ober an dizarbennad K, e tro ar bazataer eus an emward dehou en emward kleiz a-sav-soun.

Ar volz-emwarezi.

Dre dremen buan eus A da K e reer eun doare bolz-difenn ma kaver dindani gwarez ouz an holl daoliou, ne vern a be du e teufent.

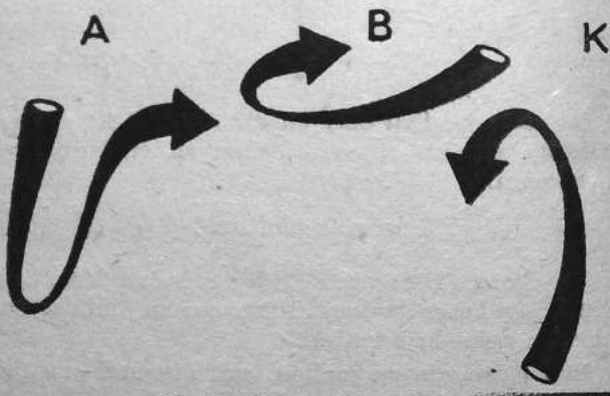
Evit dizarbenn an taoliou, evit disteurel eun taol hag evit pleustri war ar milinadou a-boz (sellit pelloc'h) e taoler pouez ar c'horf en a-raok war an troad dehou.

Disteurel eun taol

Doareou e-leiz a zo war an distaoladou. Pleustri war ar re-mañ a zigor an hent da zeski ar milinadou.

An daouarn, goude dizarbenn eun taol, en em gav

distoket, an dourn dehou e beg hag an dourn kleiz e troad ar vaz. Rikla an dourn dehou da gaout an dourn kleiz ha, war eun dro, trei eun doare milinad en eur astenn an divrec'h evit skei. Setu merket amañ hent ar vaz evit an holl zistaoladou.

Hent ar Vaz en distaoladou

TREDE KENTEL

Ar Milinadou

Houmañ eo ar gentel bouezusa, rak eus ar milinadou e teu kened hor bazataerez war eun dro gant e c'halloud emgannata.

Daou zoare a zo anezo : ar milinadou a-blên a-us d'ar penn ; ar milinadou a-serz, tu-ha-tu hag a-hed ar c'horf. Troet e vez ar re-mañ pe war-eeun pe war-gil.

Pleustret e vez war ar milinadou da genta a-boz, ha goude en eur gerzout.

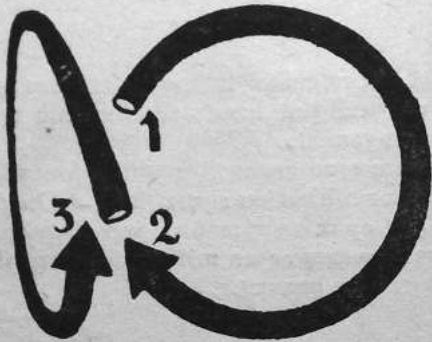
Milinadou a-boz.

Evit pleustri war ar milinadou a-boz, mont en emward o teurel pouez ar c'horf en a-raok war an troad dehou, ha derc'hel ar vaz a-blên dirak ho tremm.

Evit deski ar milinadou a-blên, evesaat, dreist-holl, ouz an *digildourna*. Pa droit ar vilinad a-us d'ho penn, eus a zehou da gleiz, ho tourn a zeu da dremen eus ar palvdourn d'ar c'hildourn. Graet eun dro, e kavit eun harz a zeu eus ho tourn aet a-gil. Ret eo digildourna. Evit hen ober, rei eun hanter-dro d'hoc'h arzourn dehou. Emaoc'h bremañ a-balv hag

e c'hellit derc'hel da drei a zehou da gleiz. Hounnez eo ar *vilinad plên war-eeun*.

E-lec'h digildourna e c'hellit, pa gavit an harz, trei a-gil, eus kleiz da zehou. Dre gildrei evel-se e tistroit

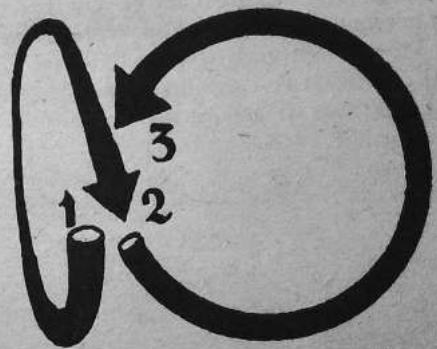
Hent ar vaz er vilinad serz eeun.

eus kildourn e palvdourn. Hounnez eo ar *vilinad a-blên tro-distro*.

Evit ar milinadou serz, deskit o zrei tu-ha-tu a-hed ho korf ha tremen reiz eus palv da gil en hanter vilinad kenta, eus kil da balv en eil hanter vilinad. Da drei ar vilinad serz war-eeun, stagit dre ho tu-kein, stouit ho paz diouz an tu-se o kas anezi da drei war a-dreñv. War eun dro e tremenit eus a balv da gil. Graet an hanter vilinad en em gavo ar vaz dirazoc'h

evel a raok trei, nemet dalc'het a-gil. Dre drei neuze en hevelep giz a-hed ho tu-kof, e teuio ar vaz eus a gil da balv.

Troet e vez ar vilinad serz a-gil en hevelep hent, nemet war-gil. Staga da drei war an tu-kof ha kerzout a-hed an hent en enep da gerz ar vilinad serz

Hent ar vaz er vilinad serz a-gil.

eeun. Mont eus palv da gil er genta hanter vilinad dirak an tu-kof, ha distrei eus ar c'hil d'ar palv en eil hanter vilinad a-hed ho tu-kein.

Diaes a-walc'h eo ar milinadou a-serz ; goulenn a reont kalz a wevnded en arzourniou ha zoken er bizied, rak e tleer en eur drei ober war zalc'h ar bizied d'e stada pe d'e laoskaat.

Milinadou en eur gerzout.

Diwar ar c'henta sell ouz ar milinadou serz hag ouz ar milinadou tro-distro e weler anat ez eus anezo *daou bred* : eur pred kenta evit mont eus a-balv da gil, hag eun eil pred da zistrei eus kil da balv. Ac'hano e tered reolenn-stur ar milinata en eur gerzout : Pa saver, da gerzout, an troad dehou, trei an hanter vilinad palv-kil ; pa saver an troad kleiz, trei an hanter vilinad kil-palv. Evit ar vilinad a-blên war-eeun, klask he zrei ar reisa hag ar buana ma vo gallet.

PEVARE KENTEL

Taollou eeun

En eun taol eeun en em gav unanet tri zra : kenta pred eur vilinad ; eun astenn-brec'h da skei ; ha war eun dro, evit tostaat ouz an eneber, eun emrampa.

Setu amañ anioiu an taoliou : *dargreizad*, skoet ouz ar c'horf ; *skouarnad*, ouz eun tu d'ar penn (a hell beza ivez skoet izeloc'h, ouz ar c'horf) ; *kiternad* (eus *kitern*, penn-badez e Treger) ouz ar penn-badez.

Dargreizad distaget dre pred kenta ar vilinad serz a-gil.

Skouarnad distaget dre pred kenta eur vilinad plên.

Evit o dic'hellat, ober gant an dizarbennad K.

Kiternad skoet dre ar pred kenta eus eur vilinad serz eeun.

Dic'hellet e vez dre an dizarbennad B.

PEMPET KENTEL

Daoudaoliou

En eun daoudaol e kaver kenstrollet : eun drevez-taol (pe douelldaol) hag eun taol-skei.

Heñvel eo an drevez-taoliou ouz an taoliou eeun, nemet, o veza na vezont ket skoet, hogen drevezet hepken, n'eus en o dibenn nag astenn-brec'h da skei nag emrampa.

Harzet e vezont dre steki an dourn dehou aet a-gil ouz an arzourn kleiz. Pa vez kreñv a-walc'h e c'hoari ar stokad-se evel eur winterell o kas an taol en a-dreñv, hag e kendalc'h ar bazataer dre vont a gil da balv gant eil pred ar milinadou (sellit uheloc'h ouz an trede kentel). Bez' ez astenn e zivrec'h da skei ha, war eun dro, hervez reolenn-stur ar milinadou en eur gerzout (trede kentel) e kerz eur c'hammed war-raok eus an troad kleiz.

Kreñv eo an taoliou-se a gildourn goude eur stokad herzel ha gwinterella. D'o dic'hellat, ober gant an dizarbennad A, ha kaout koun eus ar volz-emwarezi a aesa d'ar bazataer tremen eus eun dizarbenn d'eun dizarbenn all, rak gant an daoudaoliou ne verzer ket raktal a be hent e teuont.

Setu amañ, da skouer, tresad eun daoudaol, kens-

trollet ennañ eun touell-dargreizad hag eur giternad-skei.

An taol A eo an drevez-taol (eun touell-dargreizad),

egile eo an taol-skei (eur giternad distaget a gil diwar ar stokad merket dre eur varrennig).

Kevredi a heller evel-se an holl daoliou ha talvoudus hen ober evit an taoliou uhel (kiternad, skouarnad) hag ar re izel (skouarnad izel, dargreizad). Eus ar vilinad plên tro-distro e c'heller ober eun daou-daol, ar c'henta pred-milinad o talvezout da zrevez-taol hag an eil pred (an distro a gil da balv) o vont da daol-skei.

TAOLENN-ARVEST

Eur skouer eo eus an taolennou a veze displeget gwechall er fiñvadegou (mouvements d'ensemble). E dek pred eo ha war bevar zalbenn.

Kenta hag eil pred. Kerzout en eur drei milinadou plên war-eeun.

Trede pred. Emward kleiz, treid skarret, baz savet.

Pevare pred. Emward kleiz, baz stouet, daouarn kroazet. Sellet ouz ar skeudennou.

Pempet pred. Skei eur giternad en eur emrampa.

C'houec'hvet pred. Emward kleiz, treid stoket, korf a-sav-sounn, baz dalc'het en he daou benn da skei gant an troad pe ar beg anezi (skeudenn).

Seizvet hag eizvet pred. Taol troad baz en a-raok en eur emrampa, taol beg baz en a-dreñv en eur ziem-rampa.

Navet pred. Emward kleiz, baz stouet, daouarn kroazet.

Dekvet pred. Taol-skuba a-nerz-brec'h, a ra d'ar bazataer ober eur palefarz-tro war e seuliou. Evel-se en em gav en eil talbenn, da zerc'hel gant ar c'hoari.

Kanennataerez

Aes eo d'eur bazataer akuit deski ar c'hanennataerez a vez embreget gant eur ganenn (baz verr) dalc'het dre an dourn dehou. Damheñvel eo an dalc'h a-balv pe a-gil, an emwardou, dehou pe gleiz, an dizarben-nou, dre zerc'hel ar vaz en he daou benn, ar milina-dou hag an taoliou.

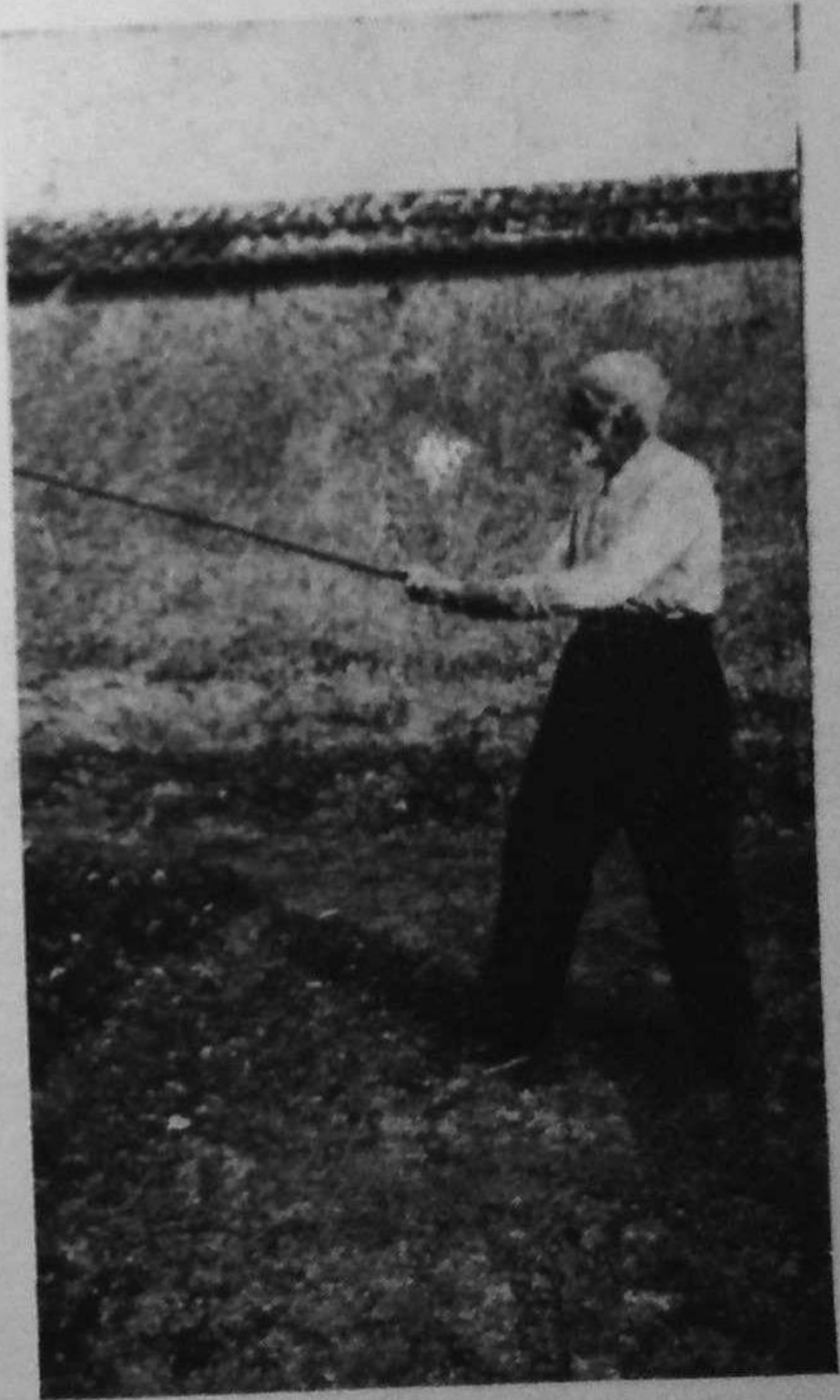
C'hoari Piloued

Ar piloued a zo anezañ eun tamm bazig verr begek en he daou benn, a lakaer da sevel er-vann en eur droidellat.

Evit-se e lakaer ar piloued war e astenn en eun toull hir ha striz e doare ma sav eur beg d'ezañ er-maez. Neuze gant e vaz e sko ar c'hoarier eun taol outañ. Dont a ra ar piloued er-maez hag e krog gant e droidellou dirak ar c'hoarier. Hemañ gant e vaz a sko outañ eun taol a-gildourn a ra d'ezañ paouez da droidellat ha nijal war-eeun. Ar bazataer hen heuilh diwar red o klask skei eun eil taol pa vo o tiskenn war al leur. Reolennoù all a zo war ar c'hoari-se a c'houlenn, evel an emgannataerez-bizier, kalz a evezlemm hag a ampartiz.

Palvdourn ha Kildourn.

Edward boutin

Emward kleiz daouarn kroazet, baz stouet.

Emward dehou a-sav-soun evit skei gant beg ar vaz.

TAOLENN

	Pajenn
Ar « Bazataer koz » skeudennet gant Antimeur	3
Kentskrid	5
Kentel genta : derc'hel ar vaz ; an emwardou	7
Eil kentel : dizarbenn an taolio ; disteurel eun taol	8
Ar volz-emwarezi	9
Disteurel eun taol	9
Trede kentel : ar Milinadou	11
Milinadou a boz	11
Milinadou en eur gerzout	14
Pevare kentel : taoliou eeun	15
Pempet kentel : daoudaoliou	16
Taolenn-arvest	19
Kanennataerez	20
C'hoari piloued	20

14-1-47. — Les Presses Bretonnes, Saint-Brieuc. N° 31-1562
Dépôt légal : 1er trimestre 1947. — N° 208.
